

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 old —
pol leta 1 „ 00
četrť „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila iz reklamnije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odrpote rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
cene poslato knjige
se ne vračajo.

Razglas.

Upravni odbor je v svoji seji z dne 6. aprila meseca t. l. sklenil, da se vrši glavni zbor „Zaveze“ v 13. in 14. dan meseca avgusta t. l. v Opatiji. Radi zaprek moralo je predsedništvo v sporazumljenji s člani upravnega odbora preložiti glavni zbor na 19. in 20. dan meseca avgusta t. l.

Predsedništvo „Zaveze slov. učit. društev“ v Šent Jurju pri Kranju

4. junija meseca 1896. l.

Tajnik:

J. Šega s. r.

Predsednik:

L. Jelenc s. r.

Pouk v pravopisju.

(Dalje.)

II. Kakó naj se uredi pouk v pravopisju na podlagi posluha?

Pravopisni pouk mora biti v prvi vrsti ozko spojen z drugim jezikovnim poukom, posebno pa sè slovniškim, kajti mnogo pravopisnih pravil ima svoj temelj v slovnici. Kehr *) pravi: „Kdor hoče svoje misli v določeni obliki pismeno izražati, seznaniti se mora poprej z jezikovnimi zakoni. Pravopis pa ima svojo glavno podporo v slovnici, čeravno se da tudi deloma po posnemanju in vaji priučiti; zanesljivo bo pa vendar le pisal oni, kateri pozna tudi uzroke, na katere se naslanja pravopisje. Te pa nam kaže jedino le slovnica.“ Pa tudi pri obravnavi beril in pri lepomisju naj se učitelj vselej ozira na pravopisje.

Posebne važnosti pa je, da izprevidijo učenci pomen in izpeljavo besed; to pospešuje v veliki meri pravilno pisanje dotičnih besed. Mislimo si besede: moram, morem; jelša, jelka; potem: neizmerno, neizrekljivo, naravnoč itd.

Pri tem predmetu pa se mora učitelj tudi ozirati na učno pot. Nje glavno vodilo bodi: Od ložjega do težjega, od jednostavnega do sestavljenega.

Najložje pišejo učenci besede prve vrste, torej tiste, ki imajo toliko črk kot glasov; te naj se v začetku črkujejo in potem zapišejo. Od dvo- in večložnic pišejo se zopet najložje tiste, ki imajo v vsakem zlogu po jeden samoglasnik. Pravilno naj se razložujejo (če treba, še črkujejo), in konečno zapišejo. S časom naj se navajajo učenci do tega, besede brez črkovanja in razlogovanja, torej po posluhu pisati.

*) „Praxis der Volksschule“.

Čeravno se pravopis ne more tako sistematično poučevati kakor razni drugi predmeti, mora se vendar pri sestavi učne poti učitelj ozirati na logično razvrstitev snovi ter na zvezo s slovniškim poukom.

V prvem šolskem letu naj se učenci dosledno vadijo v črkovanju in razzlogovanju krajših in daljših besed; te vaje dadó podlago vsem poznejšim pravopisnim vajam. Nadalje naj se učenci v elementarnem razredu seznanijo z ločili, seveda le toliko, kolikor jih potrebujejo pri čitanju. Razun tega naj se še ob priliki seznanijo tudi z rabo velikih začetnih črk (za piko in pri imenih posameznih oseb, krajev, gorá itd.; ker je n. pr. samo jeden Boč, pisati se mora beseda Boč z veliko začetno črko). Na tej stopnji je torej pouk v pravopisju spojen s čitanjem in pisanjem.

Na srednji stopnji naj se že zveže pravopisje s slovniškim poukom.

1. Mej tem ko se v slovniškem pouku obravnavajo temeljni pojmi, kakor: stavek, beseda, zlog, glas (samoglasnik, soglasnik), naj se v pravopisnem pouku obravnavajo sledeče vaje:

Črkovanje kot ponavljanje. Pisanje jednozložnih besed prve vrste. Razzlogovanje. Pisanje dvo- in večzložnih besed prve vrste. Pri vajah v razzlogovanji naj se pišejo besede tudi razdeljene po posameznih zlogih, n. pr. ma-ti, mač-ka. Shvatajo naj se prva pravila za razzlogovanje, kakor: *a.* Soglasnik mej dvema samoglasnikoma jemlje se k sledečemu zlogu. *b.* Kadar stojita dva različna soglasnika v sredi besede, jemljemo po navadi prvega k prvemu, drugega pa k drugemu zlogu. *c.* Je več soglasnikov mej dvema samoglasnikoma, vzemeta se navadno prva dva k prvemu, tretji pa k sledečemu zlogu. *d.* Skupina šč se ne deli.

Pri obravnavi samoglasnikov vplete se tudi pomen in raba ostriveca, krativeca in strešiče. Učenci naj vedó, da se nekateri samoglasniki bolj počasi, drugi bolj naglo in ostro izgovarjajo, kar se z navedenimi znamenji označi; učitelj mora torej vse besede s pravilnim naglasom izgovarjati.

Mej tem, ko se v slovniškem pouku obravnavajo soglasniki, naj se pišejo tukaj take besede prve vrste, v katerih se nahajajo podobno se glaseči soglasniki. Proti tem se najraje pregrešuje, ako se nahajajo v besedi kot končnice; v tem slučaju naj se razširjajo besede s kakim samoglasnikom, n. pr. mlad, mlada.

2. Potem se preide v slovniškem pouku k obravnavi pojmov: goli stavek, povedek in osebek. V pravopisnem pouku naj se urijo učenci v rabi ločil, in sicer v rabi pike na koncu stavka, istotako tudi v rabi velike začetne črke v začetku vsakega stavka. Kot razširjanje rabe velikih začetnih črk naj se na tem mestu vpletejo one besede druge vrste, ki se tudi pišejo z veliko začetnico (lastna imena).

Prvo pravilo se torej glasi: Na koncu stavka postavi se pika.

Drugo pravilo: Z veliko začetno črko piše mo prvo besedo v stavku, in lastna imena.

Pravila naj otroci, posebno pri vajah, večkrat ponové, da jih ohranijo v spominu.

3. Sedaj se pride v slovniškem pouku k oblikoslovju, in učenci spoznavajo samostalnike, osebne zaimke, pridevnike in glagole.

Tukaj se pravopisni pouk zopet lahko spoji s slovniškim, in sicer takó, da učenci besede istega govornega razpola, kojega so spoznavali v slovniški uri, in ki spadajo v drugo vrsto, napišujejo. Tako n. pr. se pišejo samostalniki, v katerih se nahaja samoglasniški r, lj in nj (posebno sam. končujoči se na ljej, lj). Pridevniki, v katerih se najde samoglasn. r, lj in nj (ter isti, ki se končujejo na ljam, ljem itd. Tako ponavlja se slovniška tvarina, in pravopis se utrjuje. Pravil gledé na pisavo teh besed na tej stopnji ni treba izgovoriti, ampak glavna stvar je, da vidijo otroci večkrat mej letom take besede, ter

da dobé tekom časa ročnost v njih pisavi, kajti proti tem besedam se učenci najraje pregešujejo. Pač pa se razširijo pravila gledé razzlogovanja; opomni se, da sta topljenca lj in nj nedeljiva.

Zraven navedenih vaj razširi se tudi mej tem vaja v rabi ločil. Za ta namen narekujejo se že dalji stavki, akoravno učenci v slovnških urah še niso slišali o razširjenih stavkih. Pri samostalnikih in zaimkih vadijo se učenci lahko v rabi vejice. N. pr. Pes, krava, ovca in konj so domače živali. Pravilo: Nahaja se zaporedoma več samostalnikov, postaviti se mora mej njimi vejica. To pravilo se razširja pri obravnavi pridevnikov in glagolov, tako da pridejo učenci konečno do zakona: Vejica se stavi, če sledi zaporedoma več besed istega govornega razpola. Tako se najlozje pravopisna pravila mej letom večkrat ponavljajo in razširjajo. Istotako obravnava se tudi raba dvopičja, in sicer najpoprej v slučajih, ko naštevamo razna imena, lastnosti itd. N. pr. Zadnjič naštehi smo domače živali, ter rekli: Pes, konj, ovca in krava so domače živali. Ta stavek pa zamoremo tudi tako zapisati, da pridejo besede: domače živali v začetku. Torej: Domače živali so: pes, konj, ovca in krava. Domače živali so, nam napove da bomo naštehi (navedli) domače živali, radi tega moramo mu pristaviti — dvopičje.

Pravilo: Dvopičje se stavi za besedami ali stavki, ki nam napovejo, da se bo kaj naštevalo.

Ko poznajo učenci glagole, vadijo se lahko v rabi vprašaja in klicaja. N. pr. Ali pišeš? Lahko tudi zapišemo ime osebe, ki to vpraša. Oče vpraša: „Ali pišeš?“ Stavek: Oče vpraša, nam napové, da bodo sledile, se bodo navedle njegove besede, torej moramo mu tudi pristaviti — dvopičje. Ker pa smo njegove besede neizpremenjene zapisali, moramo jih še posebno zaznamovati — z narekovajem.

Na tem mestu se torej razširi raba dvopičja in velikih začetnih črk, in kot dostavek raba narekovaja. (a. Vprašaj rabimo, kedar kaj poprašujemo. b. Dvopičje, kedar besede, katere je kdo izgovoril, neizpremenjene zapišemo. c. Z narekovanjem zaznamujemo izgovorjene besede. d. Veliko začetno črko rabimo za dvopičjem, če sledé besede, katere je kdo izpregovoril.)

Isto velja tudi o obravnani klicaja. H koncu se vsa navedena pravila gledé rabe velikih začetnih črk in raznih ločil zjedinijo, da dobé otroci natančen pregled. S tem pa je tudi ustrezno spisovnim vajam; kajti od sedaj naprej sestavljajo se lahko kratke pripovedke v direktnem govoru.

Preostajajo nam še besede tretje vrste, ki imajo svoj temelj v skladji. Te se posebno lahko spojijo s slovnico, in sicer tako, da se učitelj pri raznih besedah vselej tudi ozira na njih izpeljavo in sestavo. Tako n. pr. pri obravnavi samostalnikov na sestavo samostalnikov, pri pridevniki na izpeljavo čegavostnih pridevnikov iz samostalnikov z obrazili: ov, ev, ski i ji: na izpeljavo samostalnikov iz pridevnikov z obrazili: ak, aš, ee, ež; istotako tudi na sestavo pridevnikov. Pri glagolih izpeljujejo se samostalniki iz glagolov z obrazili; ač, aj, ar, ee, elj, ik, ev, je itd.

Na razzlogovanje po sestavi naj se tudi vselej ozira.

Te vaje so za pravopis prevelikega pomena; ž njimi položen je temelj vsemu poznejšnjemu pravopisnemu pouku. Pri koncentrični razširjativni snovi pridobé otroci večjo ročnost v rabi pozameznih pravi, kajti ista se mej letom večkrat ponavljajo in vselej tudi razširjajo; sploh pa so tudi primerna duševnim zmožnostim otrokovim na tej stopnji. Učitelj naj sedaj narekuje kračje odstavke iz obravnavanih beril, in sicer v posrednem in neposrednem govoru.

V pojasnilo dosedanje razprave, gledé zveze pravopisnega pouka se slovnškim na srednji stopnji, naj služi sledeči pregled.

Učna tvarina iz slovnice	Pravopisje.
<p>A. Temeljni pojmi. Beseda, zlog, glas ; samoglasniki. soglasniki.</p>	<p>A. 1. Črkovanje. 2. Razzlogovanje in pravila za razzlogovanje. 3. Besede prve vrste. 4. raba ostriveca, krativeca in strešice. 5. Besede, v katerih se nahajajo podobno se glaseči soglasniki. Podobno se glaseče besede.</p>
<p>B. Skladnja. Goli prosti stavki. Povedek. Osebek.</p>	<p>B. Goli stavki. Raba ločil. 1. Raba velike začetne črke v začetku stavka. 2. Raba pike na koncu stavka.</p>
<p>C. Oblikoslovje. a) Osebek je: 1. Samostalnik.</p>	<p>3. Besede druge vrste. Velike začetne črke pri lastnih imenih. 4. Samostalniki, s posebnim ozirom na iste, ki spadajo v drugo vrsto (z lj in nj). 5. Razširjanje pravil za razzlogovanje (lj, nj).</p>
<p>2. Osebni zaimek.</p>	<p>C. Razširjeni stavki. 1. Raba vejice pri več zaporedoma nahajajočih se samostalnikih ali osebnih zaimkih.</p>
<p>b) Povedek je: 1. Pridevnik.</p>	<p>2. Raba dvopičja (če se kaj našteva). 3. Pridevniki, s posebnim ozirom na take, ki spadajo v drugo vrsto.</p>
<p>D. Skladje.</p>	<p>4. Besede tretje vrste. Izpeljava čegavostnih pridevnikov in samostalnikov. Sestava pridevnikov. Izpeljava samostalnikov in pridevnikov.</p>
<p>2. Glagol.</p>	<p>5. Glagoli, s posebnim ozirom na iste, ki spadajo v drugo vrsto. 6. Raba vprašaja, klicaja in narekovaja. Razširjanje rabe velike začetne črke in dvopičja.</p>
<p>Trije glavni časi.</p>	<p>7. Besede tretje vrste (dalje). Izpeljava samostalnikov iz glagolov. Razzlogovanje po izpeljavi in sestavi. D. Narekovanje sestavkov v posrednem in neposrednem govoru.</p>

Na višji stopnji naj se navedena snov gledé na rabo ločil, velikih začetnih črk, na rabo lj, nj in samoglasn. r, izpeljave in sestave besedij razširi in dopolnuje; pravila postajajo radi tega zmiraj bolj splošna.

Na besede prve vrste ni se treba več toliko ozirati, kajti te ne delajo otrokom več težav. Razzlogovanje naj se ponavlja, in vsa pravila zberó v celoto. Pri besedah druge vrste naj se shvatajo pravila gledé na rabo lj, nj, samoglasniškega r, in glede na pisavo z veliko začetno črko. Prejšnja pravila gledé na rabo ločil naj se dopolnujejo ter še obravnavajo ostala ločila (podpičje, opuščaj, pomišljaj i. dr.). Najnavadnejše kratice vpletajo naj se pri raznih pravopisnih vajah.

Izpeljevanje in sestavljanje besed naj se nadaljuje, in to v zvezi s slovniškim poukom. Isto velja tudi o besednih skupinah. Opozoriti je še otroke na tem mestu na razlogovanje po izpeljavi in sestavi.

Treba pa je na tej stopnji našemu predmetu večje prostosti; zveza s slovniškim poukom torej ni tako ozka kakor na srednji stopnji.

O besedah četrte vrste smo že slišali. V krajih z večjim prometom najti je mnogo tujk; te naj se nadomeščajo z dobrimi slovenskimi izrazi, ko so učenci njih pomen in pravilno izgovarjanje že spoznali (n. pr. *Conducteur*, *konduktér* ali *izprevodnik*, *Chef*, *načelnik* i. dr.).

(Konec sledi.)

Kako praznuj slovensko učiteljstvo 50letnico slavnega vladanja Njegovega Veličanstva, našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

(Dalje.)*

O delegatih učiteljskih društev.

§ 64.

Od posameznih učiteljskih društev odposlani delegati oziroma njihovi namestniki zastopajo v delegaciji svoje društvo s pravico posvetovanja in glasovanja. Oni stavijo v delegaciji *a)* predloge društva *b)* svoje predloge v imenu društva in *c)* take pismene predloge, kateri so podpisani od najmanj treh udov dotičnega društva. Imenovanje delegatov je veljavno do nove volitve.

O okrajnih knjižničnih nadzornikih.

§ 65.

a) Okrajni nadzorniki „Národnih (ljudskih) knjižnic“ so člani delegacije, izvoli jih dotično okrajno učiteljsko društvo za jedno leto.

b) Okrajni knjižnični nadzorniki držé v evidenciji stanje vseh „Národnih (ljudskih) knjižnic“. Njihova posebna skrb je, da izposlujejo v vsakej šolskej občini na oslavo 50 letnega vladanja Njegovega Veličanstva ustanovitev po jedne „Národne (ljudske) knjižnice“. Oni zastopajo pri slavnostnih knjižničnih otvoritvah svoje društvo in učiteljstvo vsega okraja.

c) Oni poročajo v glavnem zborovanju svojega okrajnega učiteljskega društva

o delovanju in napredku vseh „Národnih (ljudskih) knjižnic“ svojega okraja. Oni nadzorujejo delovanje kraj. knjižničnih nadzornikov, ocenjujejo njihov trud ter sploh delavnost knjižničnih odborov.

d) Njihovo potovalno nadzorovanje je odvisno od sklepa okrajnega učiteljskega društva, katero mu odmeri odškodnino iz svoje blagajnice. Primeren del te odškodnine se društvu povrne iz zavezne blagajnice.

e) Okrajni knjižnični nadzorniki vodijo opravljeni zapisnik, sestavljajo statistiko in skupno kroniko vseh knjižnic v okraju ter izkazujejo v posebnem troškovniku svoje izdatke. Svoje letno poročilo o stanju knjižnic vsega okraja minulega leta predložijo najpozneje do velike noči generalnemu knjižničnemu nadzorniku.

f) Vsi akti okrajnega knjižničnega nadzornika so lastnina pristojnega okrajnega učiteljskega društva, katero jih pregledane in potrjene vsprejme v svojo društveno registraturo.

g) Okrajni knjižnični nadzorniki so podrejeni okrajnemu učiteljskemu društvu in generalnemu nadzorniku ter so dolžni obema poročati.

*) Slavno uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani se udano prosi, priobčiti ves ta v 9., 10., 11. in v prihodnjih številkah izhajajoči članek. Pisatelj.

- h) Okrajni knjižnični nadzorniki imajo podpis: „Nadzorništvo Narodnih (ljudskih) knjižnic za (ime okraja) . . . okraj.“
- j) Okrajni knjižnični nadzorniki smejo v družbi okrajnega učiteljskega društva ali tudi samostalno po časopisih in naravnost pozivati šolske občine na jubilejno ustanovitev „Narodnih (ljudskih) knjižnic“. Oni dajejo v svojem imenu potrebna pojasnila in navodila.
- k) Okrajnim knjižničnim nadzornikom more biti izvoljen le ud dotičnega društva brez razlike spola in učiteljske kategorije.

VIII. Glavno zavezino zborovanje.

§ 66.

Glavno zborovanje se vrši vsako leto jedenkrat in sicer v času, katerega določi delegacija. Kraj glavnega zborovanja določi direktorij oziroma upravni odbor. Izvenredno glavno zborovanje se sme v najnujnejših potrebah sklicati, ako to jedna tretjina učiteljskih društev od upravnega odbora pismeno zahteva.

§ 67.

Dan in kraj glavnega zborovanja se oznani pravočasno v društvenem glasilu.

§ 68.

„Narodne (ljudske) knjižnice“, smejo k glavnemu zborovanju oziroma k sejam delegacije pošiljati razven krajnega knjižničnega nadzornika še po jednega zastopnika s pravico posvetovanja, a ne glasovanja, kateremu se je na zahtevanje izkazati s potrebnim društvenim potrdilom.

§ 69.

Poleg glavnega zborovanja se priredé lahko tudi seje raznih odsekov.

§ 70.

Posebni predmeti, o katerih sme le glavno zborovanje sklepati so:

1. Imenovanje častnih članov na predlog upravnega odbora.

2. Obravnava o pedagoških, učiteljskih in šolskih koristih, o kulturnem napredku slovenskega naroda, o „Narodnih (ljudskih) knjižnicah“, o „Jubilejne samopomoči“, o „Jubilejnem zakladu“, o učiteljskih domih ter sploh o vsem, kar more slovensko šolstvo, učiteljstvo, književnost in kulturo sploh povzdigniti.

§ 71.

Glavno zborovanje lahko traja več dni.

§ 72.

Veljavnost sklepov je odvisna od relativne večine glasov. Pri enakem številu glasov odločuje predsednik. Glavno zborovanje je sklepčno pri vsakem številu pričujočih članov.

IX. Zavezino glasilo.

§ 73.

Zavezina delegacija si izvoli društveno glasilo, katero postane zvezin neomejen imetek, urejuje ga od delegacije izvoljen urednik.

§ 74.

V zavezinem glasilu se priobčujejo:

1. Članki pedagoško-didaktične vsebine.
2. Članki zastopajoči učiteljske koristi v šolskem, socialnem, političnem itd. oziru.
3. Obravnave o šolskih naredbah, ukazih itd.
4. Izvestja, naredbe, sklepi oglasni, pozivi, naznanila, poročila itd. upravnega odbora, predsedništva, delegacije in posameznih učiteljskih društev.
5. Poročila, izvestja itd. krajnih in okrajnih knjižničnih nadzornikov in generalnega knjižničnega nadzornika, kakor tudi poročila krajnih odborov „Narodnih (ljudskih) knjižnic. Poročila „Jubilejne samopomoči slovenskega učiteljstva“ in „Jubilejnega zaklada“ za ustanovitev učit. domov oziroma konviktov.
6. Različni dopisi, listki, inserati itd.

§ 75.

Članki pedagoške in sploh stanovske koristi zadevajoče vsebine, kakor tudi dobri listki se morajo honorovati po splošnej od delegacije določenej meri. Dopisi in druga društvena poročila se ne honorujejo.

§ 76.

Najmanj jeden zadnji list vsake številke mora biti odločen plačanim inseratom

različnih tiskarskih, knjigotržkih, rokodelskih, trgovskih itd. tverdk, kakor tudi trgovin z učili. Vsako uplačilo inserata se sprti proti priobčuje v listnici upravnštva.

§ 77.

Zavezino glasilo se naroča naravnost pri upravnštvu proti gotovini ali vsaj z naznanilom rōka dopošiljatve naročnine. Vsaka naročnina se v listnici upravnštva sprti proti priobčuje. Uredništvo vodi upravne račune glasila.

§ 78.

Letno naročnino za društveno glasilo kakor tudi kolikokratno izhajanje določa delegacija.

§ 79.

Dohodki in troški glasila se izkazujejo v posebnem dnevniku. Pri vsakem dohodku mora biti na primernem prostoru prilepljen kupon pošne nakaznice oziroma protipisno potrdilo, ako se je namreč naročnina osebno izročila. Pri vsakem trošku se mora nahajati pobotnica oziroma poštno prejemi list itd. *)

Pismovni in spoh korespondenčni troški se pobotajo v posebnem pismovnem troškovniku.

§ 80.

Okrajno učiteljsko društvo dotičnega okraja, v katerem stanuje urednik, izvoli pri svojem glavnem zborovanju tri pregledovalce glasilinih računov minulega leta, kateri jih predložijo upravnemu odboru oziroma direktoriju s poročilom pregledovanja. Upravni odbor oziroma direktorij predloži glasiline račune prihodnjemu zasedanju delegacije v odobrenje.

§ 81.

Urednik zavezinega glasila je član upravnega odbora.

X. Izprememba pravil.

§ 82.

Izprememba zavezinih pravil spada v področje delegacije.

§ 83.

Izpremembo pravil lahko predlaga:

a) Vsak član v Zavezi stoječega učiteljskega društva po delegatih svojega društva.

b) Vsako učiteljsko društvo po svojih delegatih.

c) Vsak okrajni knjižnični nadzornik v svojem imenu.

d) Vsak član upravnega odbora.

e) Vsak delegat v svojem imenu.

§ 84.

V vseh naštetih slučajih je treba prej predloge na izpremembo pravil v društvenem glasilu priobčiti in podkrepiti.

§ 85.

Za izpremembo pravil je treba dve tretjini glasov pričujočih članov delegacije.

XI. Razpust Zaveze.

§ 86.

Zaveza se razpusti, ako to delegacija z dvema tretjinama glasov pričujočih delegatov sklene ali ako je razpusti vlada.

§ 87.

V obeh slučajih obstajajo z razpustom Zaveze vsa njena posamezna učiteljska društva, kakor tudi „Národne (ljudske) knjižnice“, „Jubilejna samopomoč slov. učiteljstva“, „Jubilejni zaklad za ustanovitev uč. domov oziroma konviktov“, vsako kot korporacija za se s vsemi svojimi funkcijonarji še naprej z izjemo, da se po razpustu Zaveze za „Jubilejno samopomoč“, „Jubilejni zaklad“ in za upravo „Narodnih (ljudskih) knjižnic“ namenjeni doneski pošiljajo naravnost dotičnim generalnim nadzornikom, kateri postanejo z razpustom načelniki svojih oddelkov.

§ 88.

Polovica zavezinega imetka pripada v slučaju razpusta „Jubilejnemu zakladu za ustanovitev uč. domov“ v roke njegovemu generalnemu nadzorniku, polovica pa upravi „Narodnih (ljudskih) knjižnic“ v roke njihovega generalnemu nadzorniku. Vsi načelniki naštetih oddelkov so v slučaju zavezinega razpusta podrejeni neomejenemu nadzorstvu okrajnih učiteljskih društev.

Dalje na strani 170.

*) V tem smislu se popolnijo § 40. točka f. § 50. točka b. § 51. in sploh vsi na račune se nanašajoči §§. Pisatelj.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.	Pokaže se na računilu	Vrsta: $9+1+1=$ $9+\frac{2}{1}=$ $9+1+1+1=$ $9+\frac{3}{1}=$ itd.	Obleč. naloge o merjenji, sklep v obl. za množenje (2. rač., sled. skupine)	Deljenje v prostoru 1—30		Pismeno množenje z osnovnimi števili po pravilu (3. Reh., 50)
2.	Oblečene naloge 1—10	Vrsta: $9+2=$ $9+1+1=$ $9+\frac{3}{1}=$ $9+1+3+1=$	Obleč. naloge o deljenji, sklep v obliki množenja (2. rač., 23)	Vrste za seštevanje in odštevanje a) osnovnih števil, b) desetice		detto.
3.	Pokaže se na računilu	Vrsta: $8+1+1+1=$ $8+\frac{3}{1}=$ $8+1+1+1+1=$ $8+\frac{4}{1}=$ itd.	detto.	detto.		Spreminjalne naloge (3. Reh., 50, 51)
4.		Vrsta: $8+3=$ $8+1+1+1=$ itd.		detto.	Obleč. nal., sklep v zvezi: to izračunamo, ako . . . množimo (3. Reh., 51, nal. 1—6)	Izvršitev in odgovor posredno
5.	Hitro račun. 1—10	$9+\frac{2}{1}$ $9+1+1$ $8+\frac{3}{1}$ $8+1+1+1$ itd.		Deljenje v prostoru 1—30	Sestavlj. obl. naloge (3. Reh., 51, nal. 7—10)	detto.
	Prištevanje k 9, 8. — Oblečene naloge, 1—10. Hitro račun. 1—10.		Deljenje v prost. 1—30 Oblečene nal. o deljenji, sklep v obliki za množ. Vrste za seštevanje in odštevanje.		Pismeno množenje po pravilu. — Spreminjalne naloge. — Oblečene naloge, sklep v zvezi: To izračunamo, ako . . . možimo. — Sestavlj. obl. naloge.	

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

l e t o						Teden
č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Vaje v množ. z 10, 100, 1000		Ponavljjanje računov o pravokotniku in paralelogramu. Površje pravokotnega paralelipeda	Opomba. Pri nalogah na pamet se napiše samo odgovor	Obrestni računi. Izračuni obresti za 1 in več let	24.
	Množenje z D, ali s S, ali s T		detto.		detto.	
	Vaje: $423 \times 20 =$ $423 \times 5 =$ $423 \times 25 =$	Izračunanje trikotnikove ploščine	Kakor neposredno		detto.	
	423×25 $423 \times 20 = 8460$ $423 \times 5 = 2115$ $423 \times 25 = 10.575$	Izračunanje osnovnice (višine trikotnikove)	detto.		detto.	
423×25 $423 \times 2 = 846$ $423 \times 5 = 2115$ $423 \times 25 = 10.575$	Iste vaje, samo da izpuščaš pri delnih produktih ničle n. pr.		Računi o trikotniku		detto.	
Množenje z 10, 100, 1000 in s D, S, T. — Pripravljalne vaje na množenje z mešanimi celimi števili.		Ponavljjanje računov o pravokotniku in paralelogramu. — Izračunanje ploščine trikotnika; izračunanje njega osnovnice (višine).		Izračunanje obresti za 1 ali več let.		

(Dalje sledi.)

§ 89.

Razpust posameznih učiteljskih društev „Narodnih knjižnic“, „Jubilejne samopomoči“ in jubilejnega zaklada ne upliva nič drugače na Zavezo, kakor da pripade ves imetek razpuščenega v Zavezi stoječega društva Zavezi. *) Ta pripadajoči imetek se sme od Zaveze le v ono svrhu uporabiti, katero je imelo za načelo razpuščeno društvo.

XII. Imovina Zaveze.

§ 90.

V imovino Zaveze se štejejo:

- a) Letni doneski posameznih učit. društev.
- b) 5% letni doneski „Narod. (ljud.) knjižnic“.
- c) Volila in darovi dobrotnikov, podpor-nikov, korporacij itd.
- d) Zavezino glasilo in njegov čisti dobiček.
- e) Knjižnica in časopis za mladino.
- f) Glavnica in imetek „Jubilejnega zaklada“ oziroma učiteljski domi.
- g) Slučajno pripravljena glavnica Jubilejne samopomoči slov. učiteljstva.
- h) Stalna učilna razstava in njen čisti dobiček.
- i) Pedagogiško književna podjetja.

§ 91.

Zavezina gotovina mora biti varno nalože-na v denarnih zavodih, katere določi delegacija.

§ 92.

Uprava vložene gotovine v denarnih za-vodih spada v področje delegacije izvzemši gotovino „Jubilejne samopomoči“, katero upravlja upravni odbor oziroma v nujnih slučajih direktorij.

§ 93.

Pri vsakem zborovanju delegacije se določi, koliko preostale glavnice zavezine minulega leta se obrestuje na korist učiteljskih domov in koliko je še sme ostati v posameznih blagajnicah za nepričakovane potrebščine.

XIII. Občne določbe,

nanašajoče se na Zavezo.

§ 94.

Zaveza se imenuje:

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev,

*) Ko bi se ta § hotel sprejeti, morala bi pač vsa društva poprej v tem smislu svoja pravila spremeniti.

Ured.

preosnovana na oslavo slavnega 50letnega vladanja Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I.“

§ 95.

Ako bi Njegovo Veličanstvo umrlo pred dopolnitvijo 50letnega vladanja, tedaj se Zaveza imenuje:

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev, preosnovana na oslavo slavnega x letnega vladanja Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I.“

V tem smislu se potem tudi glasijo vsi na 50letnico se nanašajoči stavki vseh §§ teh pravil.

§ 96.

Zaveza začne svojo razširjeno delovanje takoj po potrdilu teh preosnovanih pravil.

§ 97.

Zaveza ima svoj pečat: „Zaveza slovenskih učiteljskih društev, preosnovana na oslavo 50letnega vladanja cesarja Franca Jožefa I.“

XIV. Občne določbe,

nanašajoče se na „Narodne (ljud-ske) knjižnice“.

§ 98.

Vsako okrajno učiteljsko društvo izvoli nemudoma:

- a) Za vsako šolsko občino jednega kraj-nega knjižničnega nadzornika, kateri je ob jednom predsednik društva „Narodne (ljudske) knjižnice“. Za krajnega knjiž-ničnega nadzornika se izvoli vselej spo-sobni učitelj v kraju, ako ne, kateri učitelj sosedne šole, le izjemoma kak neučitelj.
- b) Za svoj okraj okrajnega knjižničnega nadzornika.

§ 99.

Krajni knjižnični nadzornik skliče ali sam ali v zvezi z okrajnim knjižničnim nadzornikom veljavnejše može in mladeniče svoje šolske občine na zaupni shod, v ka-terem se konstituje pripravljalni odbor.

§ 100.

Pripravljalni odbor sestavi pravila ter jih predloži deželnej vladi v potrjenje.

Pravila „Narodnih knjižnic“ morajo biti sestavljena po sledečih temeljnih določbah:

Temeljne določbe pravil „Nar. knjižnic.“

A. Svrha.

§ 101.

Svrha ali namen „Narodne (ljudske) knjižnice v (ime kraja) je:

a) Z njeno ustanovitvijo oslavit med prebivalstvom v (ime kraja) spomin 50letnega vladanja Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

b) Podajati svojim članom ne samo zabavnega, temveč tudi popularno poučnega berila v vseh narodovih potrebah.

c) Povzdigniti izobrazbo naroda na višjo stopinjo, gojiti po sposobnosti svojih članov petje in godbo v cerkvenem in posvetnem oziru, prirejevati veselice in zabave na korist knjižnice, v nujnih slučajih tudi v druge dobrodelne namene, prirejevati poučna predavanja ter sploh težiti za vsem, kar more narodovo duševno in gmotno stanje povzdigniti.

(Dalje prih.)

Shod štajerskih učiteljev in učiteljic dne 26. maja meseca t. l. v Gradcu.

Splošna skupščina učiteljev in učiteljic se je izborno obnesla. Zbralo se je nad tisoč učiteljev in učiteljic iz vseh krajev štajerske dežele, a pridružilo se jim je tudi mnogo neučiteljev, tako da je bila obširna dvorana Puntigamske pivarne natlačeno polna. Ob določenem času otvoril je sklicevatelj shoda, učitelj Albert Horvatek iz Gusswerka, zborovanje, slava-klicem na cesarja, spominjajoč se ob jednem smrti nadvojvode Karola Ludovika. Potem je bil izvoljen predsednikom skupščine ravnatelj Petz, ki je pozdravil vse navzoče in govoril nekoliko besed v spomin nedavno umrlega pedagoga Dittesa.

Kot glavni poročevalec govoril je sklicevatelj shoda, gosp. Horvatek, tako izborno, tako temeljito, da ne bi bilo mogoče bolje. Razpravljal je o položaju štajerskega učiteljstva. Učiteljstvo si mora samo pomagati, ako se hoče rešiti iz sedanjega neznosnega stanja. V dve uri trajajočem govoru je naštel mnoge podrobnosti iz življenja učiteljskega, katere so kazale, kako nujno je treba pomoči učiteljstvu. Konečno je predlagal sledečo resolucijo, katera se je seveda soglasno sprejela:

Skupščina učiteljev in učiteljic Štajerske, zborujoča dne 26. maja 1896 v Gradcu, izjavi: Zahteve, katere se stavljajo dandanes do duševnih in telesnih sil učiteljev, so tako velike, da ti v svojem sedanjem žalostnem položaji v uradnem, gmotnem, družabnem in pravnem oziru ne morejo več posvetiti se z vso vnemo, kakor dozdej, svojemu poklicu in še udeležiti se občekoristnih teženj. Zoperne razmere v učiteljskem stanu postale so že tako žalostne, da se ugonobljajo mnogi učitelji s postranskimi opravki duševno in telesno, drugi pa, ki nimajo priložnosti stranskim zaslužkom, gledajo obupno v še žalostnejšo bodočnost in jih le malo živi vsled ugodnih okolščin v prenesljivem položaju. Dosedanje naredbe v svrhu, da se revščina učiteljev odpravi, so donašale le delu učiteljstva olajšav in utegnejo k večjemu obuditi v narodu mnenje, da se je za učiteljstvo storilo že itak vse mogoče, dočim trpi prevelika večina veliko pomanjkanje. Te naredbe tudi niso mogle priti v okom vedno rastočemu nedostajanju učiteljev. Tudi sedaj nasvetovano sredstvo v odpravo tega nedostajanja učiteljev, — ustanovljenje deželnih konviktov za učiteljskišnike — ne bo doseglo svoje svrhe. Ti konvikti, katere smatra današnja skupščina brezpogojno za škodljive učiteljskemu stanu in jih mora torej odkloniti, bodo na jedni strani marsikaterega mladega moža odvrnile od učiteljskega poklica, na drugi strani pa ljudsko izobrazbo z vzgajanjem duševno nezrelega učiteljskega naraščaja jako oškodovali. Šola, narodna izobrazba in blagor naroda bodo le tedaj primerni sedanjim

časom, ako bodo učitelji v uradnem, gmotnem, družabnem ter pravnem oziru primerni časnim zahtevam. Zato zahteva splošna skupščina štajerskih učiteljev in učiteljice:

1. Z ozirom na revno gmotno stanje štajerskega učiteljstva, kateremu je treba nujne pomoči, ter z ozirom na sedanjo ureditev plač c. kr. državnih uradnikov in nameravano zvišanje dohodkov duhovnikov ter častnikov, se naj postavijo ljudski in meščanski učitelji, ki storijo deželi in državi najvažnejše usluge, v svojih službenih in pokojninskih dohodkih po vsej deželi brez vsake izjeme na isto stopnjo, kakor c. kr. državni uradniki in sicer tako, da se določajo nove plače 11., 10. in 9. činovnega razreda za ljudske učitelje in nadučitelje, 10., 9. in 8. činovnega razreda pa za meščanske učitelje in ravnatelje pri ureditvi plač, odločno pričakovani v najbližji bodočnosti.

2. Dokler se ta ureditev plač ne izvrši, morajo se učiteljem dati primerne draginjske doklade.

3. Službena doba se okrajša radi uničujočega učinka delovanja ljudskega učiteljstva na 35 let z obema začasnim letoma.

4. Naslov „podučitelj“ se opusti kot neopravičen.

5. Tajna kvalifikacija se odpravi kot nenravna in nepotrebna naredba. Ker mora dežela sama vzdrževati učitelje, naj to zahteva od države.

6. Zakon o nadzorovanju ljudskih šol z dne 8. februarja 1869 se mora šoli in učiteljskemu stanu primerno premeniti; zlasti morajo odpasti § 14., točka 10., 11. in 15. ter § 21.

Krajni šolski svet bodi čisto administrativna oblast in vsako vodstvo ter nadziranje učiteljskega delovanja se mu mora odvzeti.

7. V korist države, dežele in vpoštevaje sedanje družabne razmere, ki zahtevajo najboljše vzgoje mladine, se mora obrazba učiteljev izdatno pomnožiti, kar naj dežela od države zahteva in v slučaju, da ji ta ne ustreže, po vzgledu Dunaja sama uredi.

8. Da pridobi učiteljstvo v deželnem zakonodajstvu potrebni pedagogični in za učitelje v gmotnem oziru važni vpljiv in ob jednom poročstvo za bodočnost, se pozivljajo napredne stranke dežele, da zahtevajo od volilnega odbora, naj postavi na imenik kandidatov tudi kakega ljudskega ali meščanskega učitelja in ga podpira.

Govor in resolucije izbornega poročevalca so zborovalci z živahnim odobravanjem poslušali. Ko so se bile prečitale došle brzojavke in pismeni pozdravi, je zagotavljal poslanec Hoffmann von Wellenhof učiteljstvo, da je vedno pripravljen pomagati mu do boljšega stanja, kolikor je v njegovi moči. Zahteve učiteljev so opravičene in govornik misli, da se bo tudi stranka njegova vedno potegovala za zboljšanje učiteljskih plač.

Učitelj Anton Otter iz Zeltweg-a je povdarjal, da je treba zahtevati, ne prositi. 2000 štajerskih učiteljev, raztrošenih po vsej deželi, bo pokazalo pri prihodnjih deželno-zborskih volitvah, da ne marajo za poslance, ki le obljubujejo, a svojih obljub ne izpolnijo. Govoril je tudi socijalni demokrat in urednik Resel, ki je rekel, da je učitelj tudi delavec in da isti kapitalisti, ki nočejo nič plačati za delavce, tudi učiteljem nič ne privoščijo. Njegova stranka bo z vso odločnostjo podpirala težnje učiteljev. Učiteljica Kravani iz Ljubnega je zahtevala, naj se v resoluciji ozira tudi na učiteljice. Učitelj Arbeiter je prebral izjavo, v katerej se z ozirom na tužno stanje učiteljstva odsvetuje pristop k učiteljskemu stanu.

Učiteljice ženskih ročnih del v Mariboru so v pismu, katero je prečital Horvatek, zahtevale, da se tudi njim povišajo plače. Po običajnih sklepnih govorih se je ta velepomembni shod zaključil.

Društveni vestnik.

Št. 304.

Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

Pozivu podpisanega predsedništva v 7. številki „Popotnika“, da bi slavna okrajna učiteljska društva blagovolila naznaniti, kaj namerava katero oglasiti za glavni zbor kot predavanje ali kot resolucijo, se do danes še niti jedno ni odzvalo. Zato prav uljudno prosimo, da to prej ko prej storé.

Predsedništvo „Zaveze slov. učiteljskih društev“
v Št. Juriji pri Kranju, 4. dne junija meseca 1896. l.

Tajnik:

Predsednik:

Ivan Šega s. r.

Luka Jelenc s. r.

Iz ljutomerskih goric. V četrtek 7. maja je imelo ljutomersko učiteljsko društvo peto letošnje zborovanje, katerega se je udeležilo 16 članov. Predsedoval je gosp. nadučitelj Robič.

I. Prečita in odobri se zapisnik zadnjega zborovanja z dne 1. aprila.

II. Prečita se dopis zadevajoč splošno skupščino štajerskih učiteljev v Gradcu dne 25. maja.

III. Iz vprašalne skrinjice smo obravnavali vprašanje: „Kaj je vzrok, da se učiteljstvo pri volitvah v razne zastope, n. pr. v občinski in okrajni itd., popolnoma prezira?“ Poročevalec gosp. nadučitelj Robič povdarjal je v svojem odgovoru vsa ona sredstva, katera učitelja za izvolitev v razne zastope priporočujejo, namreč: sporazumljenje z uplivačimi občani in osebami, plodonosno delovanje in taktno postopanje v šoli in zunaj šole, pridobitev javnega zaupanja in upliv na ljudstvo. Tudi gg. Kryl, Cvahte in Pušenjak Tom. so o tem vprašanju svoje misli razvili. Dogovorivši se, kako je nam pri bodočih volitvah postopati, upamo, da se bo sčasoma v tem oziru pri nas na bolje obrnilo.

IV. Gosp. nadučitelj Cvahte poročal je o konferenčnem vprašanju: „Po katerih načelih naj se poučuje v razredih z oddelki?“ Razjasnil nam je v obče svoje vodilne misli, kako naj bi se to vprašanje povoljno rešilo in v posebej nam je pokazal, kako on poučuje pozamezne predmete v svojem razredu z oddelki. Za to praktično razpravo smo gosp. poročevalcu prav hvaležni.

V. Sklene se, da društvo pristopi k „Slovenski Matici“. — Predsednik zaključí zborovanje s pozivom: Na veselo svidenje pri naši jubilejni slavnosti dne 11. junija!

Ev.

Iz Slovenske Bistrice. 21. dne maja meseca imeli smo društven izlet v Zgornjo-Polskavo. Bilo nas je lepo število. Pridružili so se nam vrli tovariši iz Čirkove in pozneje tudi Framčani. — Slavnostno službo božjo je bral čast. gosp. Anton Borsečnik, župnik Polskavski, stregla pa sta mu čast. gospoda Vaclavik in Terstenjak iz Slov. Bistrice. „Miklošičeva“ pela se je izvrstno pod vodstvom

gosp. Vobiča. Vmes so grmeli topiči, kakor v vojski pred Belgradom.

Po sv. maši zbrali smo se zopet v ozaljšani šoli, kjer so nas bili že prej vrlo pogostili in krasno ovenčali. (Posebna hvala ljubi tovarišici, gospodičini Negovetič, in gospodu in gospej Sabati.)

Vršil se je dnevni red:

1. Gosp. Polanec pozdravi vse navzoče, posebno tovariše drugih okrajev in častite gospode: Heberja, župnika Spodnje-Polskavskega, Borsečnika, Vaclavika in Terstenjaka. Potem zakliče trikratni „živio“ presvitlemu cesarju in vsi se mu pridružimo.

2. Po predlogu gosp. Svetlina sklene se brzojavno izraziti najvišjemu prestolu naše sožalje na izgubi nadvojvode Karola Ludovika.

3. Prebere in odobri se zadnji zapisnik.

4. Čast. gosp. Borsečnik podava o Martu. To podavanje je bilo jako zanimivo. Gospod župnik — znani strokovnjak zvezdoznanstva — podvignil nam je z živim, vzvišenim govorom našega duhá visoko nad zemljo v one čarobne svetove, kjer se najbrž veseli in jočejo nam sorodna bitja. Burno odobravanje je sledilo gosp. podavatelju v zahvalo.

5. Zahvala udove Volaričeve za poslani darek vzame se na znanje.

6. Istotako zahvala lipniškega uč. dr. za prispevek spomenici gosp. Stoperju.

7. Za Ribnikarjev spomenik se bo pobiralo pri prihodnjem zborovanju.

8. Kot delegat pojde k zborovanju „Zaveze“ gosp. Janez Koropec.

Po zborovanju smo se podali v gostilno gospoda Hermana, kjer nas je čakal res izboren obed. Popoldne so nas razveselili iz Maribora došli gostje: naš ljubljenski gospod nadzornik Dr. Bezjak, vrli urednik Popotnikov in veseli tovariš gosp. Cizel.

Počastil nas je tudi tamošnji gosp. zdravnik, iz Bistrice pa se je pripeljal k izletu naš neprecenljivi dekan in kanonik velečast. gosp. Hajšek. Med živahno govorico in navdušenimi napitnicami pretkel je le prehitro srečni čas in mrak nas je prisilil k ločitvi. Ostal pa nam je sladek spomin o tej lepi slavnosti. Černej.

Od Save. (Iz sevniško-brežiškega učiteljskega društva.) Dne 23. majnika meseca zborovalo je sevniško-brežiško učiteljsko društvo drugič v tekočem letu na Vidmu. Bati se je bilo, da bo silno neugodno vreme skazilo, da celó neomogočilo zborovanje; toda — „Pa pri nas je korajža...“ — sklepčno število navzočih udov jamci, da že zajema društveni duh, kakor drugod, také tudi pri nas čimdalje trdnejo podlago in da se ne omaje prepiranje: da se nam je treba združevati baš v sedanjem času bolj, kakor sploh kedaj. Dokazali so to to-pot gg. tovariši iz Podgorja, Sv. Antona in

Sromlj, katerim gre vsa čast! A nič manj podjetna bila je odlična petorica oddaljenih tovarišev iz kozjanskega okraja, namenjena k našemu zborovanju, ki pa je morala sredi pota vsled trajnega naliva nehoté preložiti svoj cenjeni nam poset na prijaznejše dni.

Gospod predsednik prijazno pozdravi navzoče, izraža svoje veselje na relativno dobro obiskani skupščini in se zahvalo omenja navdušenosti, ki je omogočila sklepčnost današnjega zborovanja. Pevski zbor zapoje potem: 1. Ipavčev „Na tujem“ in 2. Sattnerjev „Majniku v pozdrav“. Pevci so se privadili glasovom domá, zato se je tudi pelo gladko in lepo.

Gospod predsednik prečita nekaj dopisov, naznani, da se je moralo preložiti zborovanje vsled shoda štajerskih učiteljev in učiteljic od 26. na 23. majnika meseca in se spominja prežalostne usode, ki je zadela našo cesarsko rodbino povodom smrti nadvojvode Karola Ludovika. Navzoči se vzdignejo raz sedeže in zakličejo trikratni „slava“ v njegov spomin. Iz nadaljnjih poročil povzamemo:

1. Visoki c. kr. deželni šolski svet je odgovoril na društveno resolucijo zastran razdelitve zneska 10.000 gl., da ne more ustreči našej prošnji, ker se je imenovani znesek odločil izrečno le za povišanje šol iz III. v II. plačilni razred.

2. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico pozdravilo je predsedništvo brzoglavim potom k njegovemu koncertu dne 25. sušca meseca.

3. Častni ud, c. kr. gimn. ravnatelj g. Zavadlal, se ganljivo zahvaluje na poklonjenemu mu diplomu z dopisom, ki je spremljal ono pošiljatev. Bodi mi dovoljeno, da povzamem le nekaj iz cenjenega istega lista: „... Zato Vas lepo prosim, sprejmite sedaj mojo presrčno zahvalo za nezasluzeno odlikovanje, katero ste mi podelili, za preveliko čast, da ste me sprejeli kot častnega člana v svojo sredino, v kateri sem rad bival in z veseljem deloval, za dragoceno svetinjo, iz katere ne odsevajo moje zasluge, ampak lepe lastnosti našega vrlega, za svete smotre vnetega učiteljstva. In prav zato sem toli ponosen na podeljeno mi čast, ki mi bode tudi odslej v blažilo in vedrilo, prav zato rad mislim na prijazne štajerske kraje, v katerih sem se mudil, in na vrle njih učitelje, s katerimi sem rad službeno in neslužbeno občeval, zato bom njih spomin nosil v srcu do konca dni...“ Navzoči dajo radostnim srcem duška prijetnemu spominu na bivšega nadzornika g. Zavadlal-a v veselih „živio“-klicih.

4. Pravila društva „Selbsthilfe“ so potrjena; naj bi učiteljstvo mnogobrojno pristopilo temu društvu.

5. Gosp. tovarišu Skalovniku izreče se v imenu društva zahvala na njegovem posredovanju kot zastopnik učiteljstva v okr. šolskem svetu sevniskem, vsled katerega bode prisegalo učiteljstvo omenjenega okraja odslej v roke g. glavarja ali pa po njem delegiranega uda iste oblastnije.

Na to poročila g. nadučitelj Knapič: „O učiteljskih internatih“. Obsirno je pojasneval g. po-

ročevalec prežalostni položaj učiteljstva, kateri je jedini vzrok pomanjkanju učnih moči. Omenjamo le, da je bil govor vseskozi premišljen, temeljit in povsem stvarno dovršen; deloma z veliko marljivostjo iz raznih virov nabran, deloma pa iz lastne skušnje svojega 15letnega službovanja posnet, ugajal je govor kar najbolj navzočim, ki so z velikim zanimanjem sledili poročevalčevim besedam. Končavši svojo razpravo, zahvaljevalo se mu je vse, posebno pa gospod predsednik, ki želi, naj bi tudi merodajni krogi uvaževali mnenja učiteljev o učiteljskih internatih in prosi gosp. poročevalca, da uroči svoj elaborat društvenemu arhivu, kjer bo posameznim društvnikom na razpolago. Gosp. Knapič obljubi ustreči tej želji in predlaga končno resolucijo, ki se je soglasno sprejela. Glasi se:

„Sevniško-brežiško učit. društvo izjavi, da je vzrok vedno bolj grozečemu pomanjkanju učiteljev na Štajerskem jedino le v njih neugodnem socialnem in gmotnem stanju. Sè izboljšanjem tega položaja še-le prišlo se bo zanesljivo in uspešno v okom primanjkanju učnih moči. Imenovano društvo ne more vsled tega priporočati ustanovitev učiteljskih internatov; kajti nepotrební so in bati se je, da bodo ovirali razvoj štajerskega šolstva in neugodno vplivali nanj.“

Delegatom za zborovanje „Zaveze“ voljeni so gg.: Eržen, Mešiček in Skalovnik, onim Lehrerbunda pa, ki se vrši v Ljubnem, gg.: Pečnik Jože in Zupan.

Posvetovalo se je potem, se-li naj tudi pri nas uvede „vprašalna skrinjica“. Ker zboruje naše društvo k večjemu štirikrat v letu, ne mogla bi ona uspešno ustrezati svojemu namenu; nasvetovalo se je, da se sestavi poseben odbor, obstoječ iz društvenega predsednika, obeh zastopnikov učiteljstva v okr. šolskih svetih in še dveh drugih moči, ki bi naj mesečno pismeno reševal nujna vprašanja zadevajoča uradne in socialne učiteljeve zadeve. Razgovor je bil jako živahen. Predlog je bil sprejet. Natančnejši načrt gledé na poslovanje tega odbora pri prihodnjem zborovanju dne 5. julija meseca na Vidmu.

S Krasa. Dne 7. maja meseca t. l. imelo je učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj svoje glavno letno zborovanje v Sežani. Udeležilo se ga je 20 gg. društvnikov in 2 gđč. društvenci. Počastila sta nas tudi 2 gg. tovariša iz tržaške okolice in sicer: g. naduč. Fr. Martelanec iz Katinare in g. Iv. Nekerman, c. kr. uč. na pripravljaln. na Proseku.

Gosp. predsednik M. Kante, c. kr. okrajni šolski nadzornik, je vse udeležence presrčno pozdravil; omenil je, da ima društvo 43 pravih in 1 častnega člana, da je to lep napredek in da se je naloga gledé na društveni prospeh in razvit v minolem letu vršila v polni meri.

O Fr. Tomašičevem predlogu o „hitri podpori za slučaj smrti“ se ni razpravljalo, ker misli na nekaj sličnega sama „Zaveza“.

Gospoj udovi Volaričevaj poslalo se je 20 gl. nabranih med kolegi. To je najboljši odgovor na neke neumestne napade.

Zavarovanci pri banki „Slaviji“ pozvali so se, da se oglasijo pri g. A. Bergincu v dosego odstotkov, ki pripadajo našemu društvu, oziroma Zavezi.

Za spomenik nepozabnega in velezaslužnega g. V. Ribnikarja dovolil je zbor iz društvene blagajne znesek 5 gl.

Nadalje poroča g. predsednik, da je upravni odbor vzel na znanje opravičbo delegatov glede neudeležbe zadnjega Zavezinega zborovanja.

Na to prečita pismo, s kojim se g. Al. Luznik, preselivši se na Vrhniko, poslavlja od društva in svojih kolegov. Zbor odzdravi s krepkim: „Živio Luznik!“

Pojasnil nam je potem tudi sprejet načrt o zboljšanju naših gmotnih teženj, kar je zbor hvaležnim srcem vzel na znanje in zaključil je svoja poročila.

Zapisnik zadnjega zborovanja, kakor tudi poročilo o društvenem delovanju se odobri.

Gosp. A. Berginec predložil nam je društveno račune in pokazal, da ima društvo 95 gl. 41 kr. premoženja.

Prav on podal nam je jako lep referat o „nalogi ljudske šole v gospodarskem oziru“ in zbor je gosp. referenta naprosil, naj svoj izdelek objavi v „Primoru“ in „Edinosti“, da ljudstvo izve, kako se v šoli zanj skrbi. Kritika dodala je le nekaj malih pripomb.

Gosp. Iv. Bano poročal je: „Kako pomagati podjetju: „Knjižnica za mladino“. On priporoča:

a) Naročnik naj bi bil vsak e. kr. okrajni šolski svet za vse šole svojega okraja. K temu dostavlja gosp. predsednik, da skrbé na Kranjskem za šolske knjižnice krajni šolski sveti, koji naj za razcvit „Knjižnice za mladino“ skrbé. b) Občinsko svetovalstvo naj bi v ta namen kaj darovalo iz občinske blagajne. K temu pripomni g. predsednik: darovani znesek naj bi se izročil šolskemu vodstvu, koje naj namero izvrši. c) Priporočati to podjetje pri boljših družinah. Gosp. A. Kosovel priporoča „Knjižnico za

mladino“ kot krsne ali birmanske darove. d) Učitelj sam naj po svojej možnosti deluje za to podjetje. e) Tudi naj bi učitelji sami kaj spisali za to knjižnico. To misel vrlo pohvali gosp. predsednik in jo tudi toplo priporoča. Gosp. F. R. Starec meni: naj bi se vsi pisatelji mladinskih spisov koncentrovali v „Knjižnici za mladino“ in le za njo pisali. S tem bi se podjetje resnično podkrepilo in tudi napotja bi se mu ne delalo, kajti: „Knjižnica za mladino“ je dete „Zaveze“, torej vsch slovenskih učiteljev, za katero se naj vsak po svoji moči žrtvuje.

Gosp. predsednik nasvetuje, kako naj društvo proslavi 50letno vladanje našega presv. cesarja. Nasvet se sprejme ter se naroči novemu odboru, da ga izvrši.

Sledilo je na to še nekaj manj važnih predlogov in preslo se je k izvolitvi delegatov in njih namestnikov za prihodnji Zavezni zbor.

Zadnja točka bila je volitev novega odbora. Pred volitvijo odkril je sedanjí gosp. predsednik željo, naj se ga ne voli v novi odbor, in je to pojasnil z razlogi, koje je zbor upošteval. Na to so bili v novi odbor izvoljeni sledeči gg.: 1v. Bano, predsednik, A. Kosovel njegov namestnik in pevodja, F. Rade-Starec, tajnik, Svit. Sila, tajnikov namestnik, A. Berginec, blagajnik, Fr. Tomšič in A. Benigar, odbornika.

S tem se je zborovanje zaključilo in šlo se je k obedu, kjer se je še marsikaka rekla. Posebno nas je v ožjem krogu zabaval gosp. Fr. Martelance. Želeti je, da se pri prihodnjem zborovanja snidemo še v večjem številu ter tako podkrepimo našo kolegialnost. S...

Šent Pavel v Savinjski dolini. (Vabilo) k zborovanju Savinjskega učiteljskega društva dne 18. junija meseca t. l. popoldne ob 2. uri pri gosp. Sadniku ob Savinjskem mostu. Dnevni red: 1. Pozdrav. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja z dne 7. maja meseca. 3. Razprava o letošnjih konferenčnih vprašanjih za uradno okrajno konferenco. 4. Slučajnosti. 5. Nasveti in predlogi. K polnošteviliu udeležbi vabi najuljudneje odbor.

Dopisi in druge vesti.

Maribor. Pri letošnjih izpiti učiteljske usposobljenosti za ljudske in meščanske šole so bili izdelali te-le pismene naloge:

A. Za ljudske šole.

1. **Pedagogika in nemško.** Der Lehrer wird nie fertig (Diesterweg). Wie ist dieser Ausspruch Diesterwegs zu verstehen und welche Pflichten wird der gewissenhafte Lehrer hieraus ableiten?

2. **Slovenski jezik.** Kako vzbujaj učitelj v učencih čustvo za lepoto ali estetično čustvo, s posebnim ozirom na poduk v materinščini?

3. Računanje.

a) Ein Landwirt lässt durch ein Geschäftshaus 350 kg Butter à 160 h, 248 Talg à 92 h und 215 kg Schafwolle à 3 K 80 h verkaufen und zahlt dafür 1 1/2% Provision; wie gross ist der Reinertrag? (Für diese Aufgabe ist ein Tafelbild, aus dem das methodische Verfahren für zusammengesetzte Aufgaben ersichtlich ist, zu entwerfen. — Die Slovenen slov.

b) Wieviel kg Kaffee à 3 K 80 h muss man zu 24 kg à 3 K 92 h mischen, damit man eine Sorte à 3 K 88 h per kg erhalte?

c) Ein rautenförmiger Garten enthält 6 a; wie gross ist darin die kürzere Diagonale, wenn die längere 48 m beträgt.

4. Realije.

a) Zemljepisje. Die wichtigsten geographischen Lehrmittel sind übersichtlich aufzuzählen. Welche Bedeutung haben geographische Abbildungen und wie sind sie beim Unterrichte zu verwenden.

b) Naravopisje. Für die Behandlung eines Lesestückes naturgeschichtlichen Inhaltes ist ein Lehrgang zu entwerfen. (Die Wahl des Lesestückes aus einem an unseren Volksschulen eingeführten Lesebuche steht dem Candidaten frei. — Slovenen slovenisch.)

c) Naravoslovje. Es ist anzugeben, was für das Verständnis der Feuerspritze bereits besprochen werden musste. — Beschreibung der Feuerspritze.

B. Za angleški jezik.

1. Pedagogika. Wer einflussreich auf edlere Gestaltung der wichtigsten Lehrverhältnisse wirken will, muss eine höhere intensivere Bildung des weiblichen Geschlechtes anstreben. A. Diesterweg.

2. Die Erzählung „Maria Stuart“ ist von „Das traurigste Ereignis“ bis „veranlassten Elisabeth nur zu noch grösserer Vorsicht“ ins Englische zu übersetzen.

Štajerska učiteljska Zaveza. (Cesar Franc Jožefova ustanova.) Od zadnjega izkaza dne 1. oktobra meseca 1895. l. so ustanovi pritekli ti-le milodari: Četrți delež iz dedščine po Avgustu Zirngast-u v Gradcu 262 gld. 50 kr. Prebitek od srečkanja pri shodu Zaveze v Voitsbergu 114 " 70 " Učiteljsko društvo v Mariboru nabralo pri učit. večeru 12 " — " Mestni stavbar J. Michel v Gradcu 10 " — " 399 gld. 20 kr.

Učiteljstvo dekl. lj. šole (Marschallgasse) v Gradcu	399 gld. 20 kr.
Učiteljstvo dekl. lj. šole v Köflachu	3 " 60 "
" v Gusswerku	2 " 05 "
" v Trofaich-u	4 " 20 "
" v Gans bei Stainz	2 " 20 "
" v Rottenmannu	4 " 10 "
Učiteljsko društvo v Voitsbergu	4 " 20 "
Neimenovan	2 " 50 "
	423 gld. 25 kr.

s prejšnjim izkazom 3873 " 53 "

znaša premoženje ustanove 4296 gld. 78 kr.

Z najiskrenejšo zahvalo do p. n. dobrotnikov se prosi še za daljne milodare.

Obresti iz te ustanove razdelijo se za 1896. l. meseca septembra t. l.

Prošnjiki za podpore naj se pisмено in s prigłuni, katere naj okr. šolski nadzornik ali pa načelnik okr. učit. društva potrdi, obrnejo do konca junija t. l. do Zavezinega načelnika.

V Gradcu, dne 25. maja meseca 1896. l.

Vodstvo štaj. učit. Zaveze.

(„Slov. Gospodar“) nam je v svoji 22. številki med drugim očital nedostojnost, ker nismo, ko smo ponatisnili njegov dopis iz Rečice tudi omenili njegovega odgovora dopisniku „Slov. Naroda“. Na to nam je pripomniti, da dotične (20.) štev. „Sl. Gosp.“ slučajno niti čitali nismo. Nismo torej do istega časa mogli ničesar vedeti o „odgovoru“, katerega — zlasti zadnji stavek — pa smo vzeli potem seveda lojalno na znanje in ga doslovno podamo tudi našim čitateljem. Glasi se tako-le: „Dopisnik ‚Slov. Nar.‘ v štev. 109. bere nedolžni dopis iz Rečice v št. 16. ‚Slov. Gosp.‘ samo ‚med vrstami‘. Napravil si je vsled tega neko strašilo, po katerem maha s tako sila dolgim bičem, da se mu zapleta okoli glave. Kar onemu dopisu spodtika, tega mi nikdar ne bi objavili. Dosti!“ — Na očitanja „o brezverstvu“ in nemškutarstvu pa raje ne odgovarjamo, ker ne maramo polemike in ker v resnici dvomimo, da gospodje pri uredništvu „Slov. Gosp.“ sami to verujejo, kar nam predbacivajo.

Št. 589.

Podučiteljska služba.

Na trirazrednici v Zavrču je namestiti podučiteljsko službo z dohodki po III. plač. razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje s spričevalom zrelosti event. tudi s spričevalom učne usposobljenosti in z domovnico opremljene prošnje predpisanim potom do 10. julija meseca t. l. pri krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuj, 3. junija meseca 1896. l. 1-2
Predsednik: Scherer s. r.

3. na dvorazredni ljudski šoli na Remšnik u, III. plač. razred, prosta izba in kurjava.

Obeh deželnih jezikov zmožni prošnjiki in prošnje za katero teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje, z dokazom avstrijskega državljanstva, predpisanim potom do 20. julija meseca t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet Marenberg, 4. junija meseca 1896. l.
Za predsednika: R. Tommasi s. r.

Št. 385.

Razpis.

II. V marenberškem šolskem okraju je umestiti sledeča podučiteljska mesta definitivno ali pa tudi provizorično:

1. na štirirazredni ljudski šoli v Marenbergu, III. plač. razred;

2. na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Ošbald u ob Dravi, III. plač. razred;

Št. 560.

Podučiteljska služba.

Na v četirirazrednico razširjeni ljudski šoli pri Novici v cerkvi je umestiti druga podučiteljska služba z dohodki po III. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje s spričevalom zrelosti, ev. tudi s spričevalom učne usposobljenosti in z domovnico opremljene prošnje predpisanim potom do 5. julija meseca t. l. pri krajn. šol. svetu.

Č. kr. okr. š. svet v Ptuj, 29. dne maja mes. 1896. l. 1-2
Predsednik: Scherer s. r.

Vsebina. I. Razglas. — II. Pouk v pravopisju. (H. Družovič.) (IL) — III. Kako praznuj slovensko učiteljsvo 50letnico slavnega vladanja Njegovega Velikanstva, našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. (II.) — IV. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XX.) — V. Shod štajerskih učiteljev in učiteljic dne 26. maja meseca t. l. v Gradcu. — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaji.